

2014 W1343

28 juli 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. I.E.F.M. Delahaije, advocaat te Breda,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], (datum van overlijden onbekend),
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tot [datum] lid van de Congregatie der Broeders van Liefde te
Eindhoven.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 31 oktober 2014. Op 24 december 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van broeder [naam], provinciaal overste van de Congregatie der Broeders van Liefde. Op 2 april 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Delahaije voornoemd.

Namens de Congregatie zijn verschenen broeder [naam] voornoemd en broeder [naam].

De Klachtencommissie heeft voorts kennisgenomen van het na de zitting toegestuurde schrijven van mr. Delahaije, ontvangen op respectievelijk 15 april 2015 en 10 juli 2015.

2. De klacht

2.1. Klager is in de periode 2 september 1956 tot 1 mei 1957 zowel fysiek, seksueel als geestelijk mishandeld door aangeklaagde. Aangeklaagde was surveillant op de slaapzaal waar klager sliep. De rol van aangeklaagde was klassenbroeder, geestelijk begeleider en sportbegeleider. In klagers ogen was aangeklaagde echter vooral de constante onbetrouwbare en onberekenbare factor. De confrontaties met aangeklaagde vonden niet enkel plaats in de slaapzaal maar deden zich overal in het pensionaat voor.

In de kern kwam hetgeen klager meegemaakt heeft neer op het maken van een keuze uit de volgende opties:

- erotisch getinte aanrakingen die meermalen uitmondde in misbruik;

- slaag, een blauwe kaart en/of een andere vorm van bestraffing.

2.2. De vrees om te moeten kiezen tussen bovengenoemde opties was een rode draad die dagelijks als een last op de schouders van klager rustte. Er hoefde geen enkele aanleiding te zijn om voor de keuze gesteld te worden en klager kon dus niet 'goed' handelen. Feitelijk had klager geen keuze, al heeft hij dat wel zo ervaren. Klager heeft destijds en in de tientallen jaren erna in de overtuiging geleefd dat het zijn keuze was om niet van zich af te bijten.

2.3. Er was geen mogelijkheid om afstand te nemen, er was geen ontsnappingsmogelijkheid. Klager probeerde zich als 'strategie' voorbeeldig op te stellen, hetgeen blijkt uit zijn schoolrapporten. Klager leefde permanent met de vrees voor klappen en straf. Klager is altijd klein van stuk geweest, in de herinnering van klager was aangeklaagde buitengewoon groot en had hij enorme handen.

2.4. In de slaapzaal betastte aangeklaagde het geslachtsdeel en de anus van klager wanneer klager in bed lag. Dit gebeurde onder de lakens, soms onder het mom van een controle. Tijdens het surveilleren legde aangeklaagde de rug van zijn hand op de mond van klager en deze ging pas weg nadat er een kus op was gegeven. Wanneer klager sliep of veinsde te slapen, werd een vinger in zijn mond geduwd.

2.5. Aangeklaagde assisteerde met regelmaat kinderen bij het douchen. Klager is daar veelvuldig betast door aangeklaagde. Er werd dan de nodige aandacht aan het geslachtsdeel en de anus van klager geschonken in het kader van 'hygiënische controle'. Daarbij werd ook de anus van klager gepenetreerd met de vinger van een ingezepte hand omdat 'het daar ook schoon moest zijn.' Klager leed aan constipatie, wat achteraf te verklaren is door de angst en stress. Wellicht werden de controles uitgevoerd vanwege de constipatie, waardoor het de stress vermeerderde en het elkaar op die manier in stand hield.

2.6. Klager is slechts drie keer in de slaapkamer van aangeklaagde geweest, dit omdat de entree door anderen gezien kon worden. Wanneer dit gebeurde moest klager zijn onderlichaam ontkleden. Het geslachtsdeel van klager en zijn achterste werden dan uitvoerig geïnspecteerd en betast door aangeklaagde. De beestjes waarnaar aangeklaagde zocht, zijn nooit gevonden.

2.7. Klager is in de gang tussen de slaapzaal en de kleedkamer geconfronteerd met het geslachtsdeel van aangeklaagde. Klager moest op zijn knieën het geslachtsdeel vasthouden terwijl aangeklaagde in de handen van klager ging bewegen. Dit gebeurde altijd in de nabijheid van het gezicht van klager. Enkele malen is aangeklaagde met zijn geslachtsdeel in de mond van klager binnengedrongen.

Het misbruik werd vrijwel altijd afgesloten met een ejaculatie van aangeklaagde over de handen van klager. Dit werd dan met papier of een doek schoongemaakt, maar niet altijd en zeker niet altijd grondig. Soms mocht klager zijn handen niet wassen. Klager werd hierdoor bang voor extra hygiënische controles.

2.8. Klager is zo'n drie maal in de slaapkamer van aangeklaagde misbruikt. Hij moest zijn onderlichaam ontkleden en moest tegen aangeklaagde aanliggen. Aangeklaagde ging ritmisch tegen klager aan bewegen. Klager voelde de erectie en hij voelde het als aangeklaagde klaarkwam.

2.9. Klager durfde het niet aan zijn ouders te vertellen, hij vreesde voor onbegrip. De ouders van klager hadden de broeders op [pensionaat] hoog zitten. Wanneer klager aan het einde van een verlof huilend aangaf niet terug te willen, werd daar geen aandacht aan

geschonken. De ouders van klager konden niet weten wat er speelde. Klager waande zich echter alleen op de wereld.

2.10. Ten gevolge van al hetgeen klager in zijn klaagschrift heeft geschreven, heeft klager het zeer moeilijk gehad in zijn bestaan. Met vlagen kampt hij met ziekelijke wraakgevoelens en rancune. Deze gevoelens hinderen hem zeer en hebben hem zeer gehinderd, klager is hiervan zelf de dupe geworden. Klager kan moordneigingen voelen wanneer hij meent dat hem iets wordt aangedaan. Klager vertrouwt niet op mensen met gezag/autoriteit. Dit wantrouwen naar gezag heeft zich ook geuit in recalcitrant gedrag naar functionarissen van de overheid. Ook had klager problemen met het achterlaten van zijn kinderen in het ziekenhuis of op een school of crèche.

Klager is sub-assertief geworden. Klager heeft zijn leven lang grote moeite gehad met 'nee' zeggen. Hier is in het leven van klager veelvuldig misbruik van gemaakt. Klager heeft er altijd alles aan gedaan om maar aardig gevonden te worden door derden. Dit heeft er in geresulteerd dat klager als stroman is gebruikt in frauduleuze transacties. Klager verlangde naar positieve bevestiging van de personen die hem hiervoor gebruikten. Klager is strafrechtelijk vervolgd en durfde de boosdoeners niet te verlinken uit vrees voor represailles. Klager heeft derhalve een langdurige detentie uitgezeten. Ook tijdens de detentie is misbruik gemaakt van de sub-assertiviteit van klager. Hij was een makkelijk doelwit van oplichters die hem zaken lieten doen die hij niet wilde. Klager is tijdens zijn detentie wel voor het eerst in aanraking gekomen met psychische hulpverlening. Bij zijn partners durfde klager niet echt genegenheid te tonen, hij was bang dat men hem af zou wijzen. Klager kon en durfde ook geen genegenheid te ervaren. Dat werkte zelfs door in zijn huwelijk en naar zijn kinderen. Hij zal zijn eigen kinderen nooit liefkozen. Klager slaapt alleen, toen hij nog samen sliep met zijn partner schrok klager van elke beweging van zijn partner.

Klager wil zichzelf na een toiletbezoek altijd grondig wassen. Klager heeft een angst opgebouwd om vies te zijn. In periodes leek klager zelfs last te hebben van smetvrees. Ook de kinderen van klager hebben hier hinder van ondervonden. Klager is een tijd obsessief met hun hygiëne bezig geweest en dat uitte zich in allerlei conflicten en onvriendelijkheden.

Klager heeft inmiddels ook kleinkinderen. Met zowel zijn kinderen als zijn kleinkinderen heeft hij geen band. Klager heeft altijd angst gehad om zijn kinderen aan te raken. Klager dacht zelfs dat hij vies was van kinderen. Klager kan zich moeilijk ergens vestigen. Hij is vaak verhuisd en maakt gebruik van een postbus. Klager mijdt drukke plekken. Klager heeft last van schaamte en heeft daarom te lang alleen gelopen met wat er met hem gebeurd is. Slechts met enkelen heeft hij gedeeld wat hem is overkomen en tot voor kort bagatelliseerde hij de gebeurtenissen ook, zelfs naar zijn directe naasten. Klager heeft nooit kunnen werken in dienstverband, hij is niet te handhaven in een gezagsverhouding.

2.11. Klager hoopt dat erkenning van zijn klacht bijdraagt aan het helingsproces. Voorts wenst klager uiteindelijk financiële genoegdoening.

3. De reactie

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De provinciaal overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. In het archief zijn belastende documenten teruggevonden over aangeklaagde. Uit de correspondentie blijkt dat het te maken had met zijn omgang met jongens. Hij is overgeplaatst van [pensionaat] naar [plaats] waar hij niet meer in aanraking is gekomen met minderjarigen. Wat zich precies heeft voorgedaan op [pensionaat] is niet meer te achterhalen. Twee eerdere klachten tegen aangeklaagde zijn ingetrokken omdat er een herstelbemiddelingstraject

gevolgd werd. Een andere klacht wordt na een door de Bijzondere Kamer gegrond geacht bezwaar opnieuw behandeld.

In alle redelijkheid kan op basis van het archiefonderzoek de conclusie getrokken worden dat aangeklaagde grensoverschrijdend gedrag heeft vertoond jegens minderjarigen die aan zijn zorg waren toevertrouwd. In hoeverre klager hiervan slachtoffer is geworden, kan de overste bevestigen noch ontkennen.

Het verhaal van klager heeft de overste zeer geraakt. De Congregatie acht misbruik zeer verwerpelijk. Misbruik is in strijd met alles waarvoor de Congregatie staat. Indien aangeklaagde zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik dan spijt hem dat verschrikkelijk. De overste wil de pijn van klager erkennen.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer negenenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de navolgende gebeurtenissen die klager heeft geschetst, hebben plaatsgevonden.

Aangeklaagde heeft klager gedurende een periode van acht maanden zo'n twee tot drie keer per week seksueel misbruikt. Aangeklaagde heeft klager betast aan zijn naakte geslachtsdeel en zijn anus. Dit gebeurde in de slaapzaal, bij de douche, in de kleedkamer en de slaapkamer van aangeklaagde.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Ook wordt het verhaal van klager gesteurd door de toestemmingsverklaring, bekend onder nummer 2012 T694 (voor zover deze verklaring ziet op de periode dat aangeklaagde werkzaam was in [pensionaat] in 1957). Daarnaast wordt de verklaring van klager ondersteund door de verklaring van mevrouw [naam]. Zij heeft verklaard dat klager haar na het bezoek aan [pensionaat] vertelde dat hij veelvuldig onzedelijk was betast door aangeklaagde. Prof drs. [naam] heeft in zijn verklaring gesteld dat hij klager sinds 2007 in behandeling heeft en dat klager in [pensionaat] zeer ernstig fysiek en seksueel misbruikt was door aangeklaagde. Tenslotte blijkt ook uit de verklaring van [naam], een vriend van klager, dat klager zwaar beschadigd is door toedoen van aangeklaagde.

4.4. De verklaring van klager is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. De Klachtencommissie is ervan overtuigd dat klager ernstig is misbruikt. In de thans voorliggende zaak zijn echter geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager voor het meerdere dan het betasten van het geslachtsdeel en de anus van klager door aangeklaagde ondersteunen. De steunverklaringen zijn daartoe niet concreet

genoeg. Uit de verklaringen blijkt enkel dat aangeklaagde klager seksueel heeft misbruikt en dat hij veelvuldig onzedelijk is betast, over penetratie oraal dan wel in de anus wordt in geen van de verklaringen gesproken.

4.5. Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld –buiten het veelvuldig betasten zoals hiervoor genoemd- onvoldoende bewijs is gevonden, zodat de klacht voor het overige niet gegrond kan worden verklaard; waarmee overigens bepaald niet gezegd wil zijn dat de door klager gestelde feiten niet waar zijn.

4.6. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 11 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.7. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.8. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de overste van de Congregatie der Broeders van Liefde de klacht voor wat betreft het betasten, zoals beschreven in punt 4.3, gegrond te verklaren en voor wat betreft het oraal en anaal penetreren ongegrond.

Dit advies is vastgesteld op 28 juli 2015 door mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter, drs. L. Erftemeyer en W.A.M.C. Mol, leden, bijgestaan door mr. H.L. Miedema, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.